

spoznavnih orodij na področju psihizmov, zlasti psihoanalizo, praktično spremenil v vejo kulturne antropologije. Kakorkoli že, ideja, ki je subvertirala psihološko zaprtost v deskriptivnost in normativnost, je prišla iz socialne/kulturne antropologije v obliki »*cross-cultural*« kategorij, ki so zahtevale primerjave z drugimi kulturnimi okolji, s časom pa tudi z zgodovinskimi kulturnimi situacijami.

Zlasti v Združenih državah je nastala mreža institucij, ki so oporišča posameznih disciplin in strok, ki kot nekakšne nadomestne znanosti, katerih namen je omogočiti izogibanje dejanskim problematikam, ustvarjajo parcialne konceptualizacije inčasne rešitve problematik, ki pa jih njihove institucije perenizirajo in še več – ponujajo jih svetu kot imperativne modele, podprte z veliko denarja in ekskluzivizmom. O teh institucijah tukaj ne bom govoril, njihovih seznamov pa ni težko sestaviti na podlagi privilegiranih in »ekspornih« statusov v anglosaškem družboslovnem svetu.⁵

Tema kulturna transmisija, kamor sodijo vzgojne in izobraževalne problematike, je že od vsega začetka antropološka tema⁶, fokusirana pa je na mehanizme kompleksne (ne le ekonomske) družbene reprodukcije in ekspanzije (prek modelov politične organizacije, prek kognitivnih modelov, prek kulturnih vzorcev ipd.), ki je največkrat posledica kolonialne diseminacije oblasti ene države, zavojevanja, njene ekonomske in vojaške hegemonije, kar vse je s časom postalo predmet antropoloških raziskav, ki že dolgo ne igrajo več vloge legitimacijskih diskurzov oblasti, razen kajpada v skrajno zakotnih okoljih, kjer ne veljajo univerzalna spoznanja oz. kjer so družbene in humanistične znanosti dopuščene, kolikor niso znanosti, ampak modalitete apologetskega diskurza oblasti. Antropologi od F. Boasa do A. Van Gennepa, Lévi-Straussa in njihovih strukturalističnih in poststrukturalističnih naslednikov, ki so izhajali iz sociokulturne organizacije velikih in majhnih, neindustrijskih in indu-

5 Naštel jih bom le nekaj po Dasenovem članku, h kateremu sem se v pričujočem članku že nekajkrat zatekel (Dasen, 2002). Okrog posameznih raziskovalnih usmeritev so se izoblikovala raziskovalna združenja in publikacijske mreže, denimo *International Association for Cross-Cultural Psychology*, *Society for Cross-Cultural Research* in frankofona *Association pour la Recherche Interculturelle*. V okviru *American Anthropological Association* obstajata dve sekciji oz. društvi, ki se deloma ukvarjata s problematiko informalnega in drugega izobraževanja, in sicer: *Society for Psychological Anthropology*, ki izdaja revijo *Ethos*, in *Council on Anthropology and Education*, ki izdaja revijo *Anthropology & Education Quarterly*. Toda v slehernem združenju so raziskovalci, ki se ukvarjajo s človeškim razvojem in informalnim izobraževanjem, v manjšini, čeprav se število počasi povečuje vsaj v nekaterih asociacijah, denimo v *Society for the Study of Behavioral Development* (Dasen & Jahoda, 1986; Dasen & Mishra, in press).

6 Okrog začetka prejšnjega stoletja sta E. Durkheim in M. Mauss temo načela brez impulza psihoanalize ali behaviorizma, saj epistemične implikacije prve še niso bile znane zunaj ozkih psihiatričnih krogov, drugega pa še ni bilo.